

Pomembno je tudi življenje preprostega človeka

Med zanimivo vsebino zadnje, 12. - 14. številke Goriškega letnika, o katerem smo že poročali, velja še posebej opozoriti na odgovore na anketo, ki jo je vpraševalec, tj. Goriški muzej, opravil med nekaterimi italijanskimi in slovenskimi zgodovinarji, ki se ukvarjajo s slovensko-italijanskimi odnosi. Vprašanja so bila odposlana že leta 1985, a so tudi danes še vedno aktualna.

Anketirancem je bilo zastavljeno vprašanje, kaj menijo o dosedanjih raziskavah slovensko-italijanskih odnosov v zgodovini obeh strani in kako si jih zamišljajo v prihodnosti. Na anketo se je odzvalo pet zgodovinarjev, trije italijanski (Elio Apih, Fulvio Salimbeni in Luigi Tavano) ter dva slovenska (Milica Kacin - Wohinz in Salvator Žitko), njihovi posegi pa so natisnjeni v italijanščini in slovenščini ali obratno, torej v izvirniku in prevodu. Odgovori seveda odsevajo različno politično, kulturno in nazorsko izkušnjo vprašanih, a so si presenetljivo podobni v ugotovitvi, da so se dosedanje zgodovinske raziskave preveč omejevale na jadransko vprašanje, problem iredentizma in nasploh ostrih nacionalnih konfrontacij v tem obmejnem prostoru. Prav obravnave in raziskovanje tistega, kar je te sosedje združevalo, zlasti v narodno mešanih mestih oz. v vsakdanjih gospodarskih, družbenih, cerkvenih ali preprosto rečeno človeških odnosih, naj bi bila bodoča usmeritev zgodovinskega, ki naj bi tako razširilo svoja zanimanja in naj bi se ne omejevalo le na politične ali mednarodne vidike. V anketi zvemo tudi nekaj o dosedanjih koristnih izkušnjah, kot so razna strokovna srečanja, publicistične pobude ali delovanje znanstvenih središč v Trstu, Gorici, Rovinju in drugod.

Očitno je, da je v Evropi sodobna zgodovinska znanost prerasla nekdanjo delitev na zgodovinske in nezmogovinske narode, hkrati pa je tudi razširila predmet raziskovanja, saj so zanjo zanimive tudi manj atraktivne sestavine človekove preteklosti. Za zgodovinske niso pomembni le diplomatski in vojaški dogodki, ampak celotna civilizacija oz. kultura posamičnega obdobja, kjer ima tudi življenje in bivanje preprostega človeka svoje mesto. S tako usmeritvijo se nam nazadnje v drugačni luči

dalje na 2. strani ■

Razmišljanja o federalizmu

V političnem besedišču zavzema izraz federalizem dandanes prav gotovo svoje odlično mesto. Demokracija, totalitarizem, svoboda, država in še kaj so pojmi, s katerimi se srečujemo vsakokrat, ko je govora o javnih zadevah, pa tudi o velikih načelih družbenega življenja. Kot vsak podoben izraz ima tudi federalizem svoje predznake in svoje vsebinske okvire, ki lahko nosijo v sebi več interpretacij.

Zgodovinsko poznamo federalizem šele iz novejšega časa, posebej od ustanovitve Združenih držav Amerike leta 1776 dalje. Tako so o njem tudi teoretsko pisali razni vodilni ameriški ideologi in politiki, kot npr. Benjamin Franklin. V kasnejših obdobjih stopa federalizem posebej na dan šele v našem stoletju. Tako zlasti v času, ko pride tudi v Evropi do večjih federalnih državnih enot (Švica ima svojo konfederacijo praktično od konca srednjega veka oziroma kasneje od Westfalske pogodbe dalje). Gre za ustanovitev Zveze sovjetskih socialističnih republik po oktobrski revoluciji leta 1917, saj je tudi današnja sovjetska veledržava — vsaj formalno — strogo federalistično urejena. In šele po drugi svetovni vojni se nam ta pojem takorekč skoraj fizično holj približa prav z uvedbo federativne ureditve v Jugoslaviji (ki nosi tudi v svojem uradnem nazivu ta vzdevek — prej FLRJ, sedaj SFRJ). Federalistični oz. federativni princip je torej prišel tudi slovenskemu človeku v matični državi v vsakdanjo rabo. Danes imajo v Jugoslaviji tudi celo vrsto organov, ki izhajajo iz federacije: svet federacije, zvezni izvršni svet, zvezna skupščina, zvezni sekretarji itd.

V teh nekaj vrsticah seveda ne bomo izčrpali teme o federaciji oziroma federalizmu z nekaterimi otipljivimi primeri, niti ne s kako res poglobljeno ideološko ali politološko analizo. Radi bi le nekoliko razmišljali o tem zanimivem pojmu, ki ima danes tudi v širšem javnem mnenju vedno več privrženecv (glej Evropsko federalistično gibanje, razne federalistične stranke in podobno).

Če pogledamo nekoliko v teoretske vi-
re na pragu sodobne zgodovine in filozofije, lahko zabeležimo zanimivo razglabljanje o tem vprašanju pri vodilnem nemškem mislecju Imanuelu Kantu, očetu sodobne filozofije. Ta samotarski vseučiliški profesor v Königsbergu (v nekdanji Vzh. Prusiji, danes je sovjetski Kaliningrad) je poleg subtilnih razmotrivanj o spoznavanju in njegovih mejah pisal tudi o problemih zgodovine, države in miru. V tem sklopu nam je zapustil razne odlomke o federalizmu, ki zvenijo na moč sodobno. Jasno se že zaveda, da gre pri federalizmu za nekako povezavo med svobodnimi državami, ne pa za zlitje v kako naddržavo. Narodi v taki zvezi ohranijo lastno samostojnost in samobitnost (ali ne opozarja že vsaj od daleč na sodobno idejo Evrope narodov in dežel?). Še nadalje Kant hrepeni po nekaki mirovni zvezi, ki naj bi zajamčila svobodo vsem pridruženim državam. Nekateri kantoslovci vidijo v tem načrtu že nekako anticipacijo ideje Združenih narodov ...!

Naš čas je tudi prepoln zamisli in idej o federalistični ureditvi posebej bodoče evropske družbe. Tu se ta pojem dopolnjuje

dalje na 2. strani ■

Delegacija SSk pri Biasuttiju

Predsednik deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine Biasutti je v četrtek, 3. marca, sprejel delegacijo deželnega tajništva Slovenske skupnosti, v kateri so bili deželni tajnik Ivo Jevnikar, deželni podtajnik Gradimir Gradnik, tržaški tajnik Zorko Harej in goriški tajnik ter deželni predsednik Marjan Terpin.

Razgovor je bil posvečen problematiki slovenske narodne skupnosti v deželi. Omenjeni so bili tudi pozitivni vidiki sodelovanja Slovenske skupnosti v deželni šeststrankarski koaliciji.

Slovenska skupnost je pozvala deželno upravo, naj poseže, da se premakne vprašanje zaščitnega zakona za Slovence. Biasutti je potrdil obvezo, da skliče deželne

parlamentarce za razpravo o tem vprašanju.

Glede uporabe finančnih sredstev, ki jih za potrebe Slovencev v Italiji in Italijanov v Jugoslaviji predvideva finančni zakon, je Slovenska skupnost obrazložila zamisel o ustanovitvi posebnega slovenskega sklada, ki naj razpolaga z omenjenimi sredstvi za rešitev najnujnejših vprašanj. Predsednik deželnega odbora Biasutti bo predlog še poglobil, vsekakor pa je povedal, da je že pisal ministru Andreottiju, naj vlada izdela osnutek za uporabo sklada.

Slovenski predstavniki so potrdili nasprotovanje lokaciji za sinhrotron ter ob-

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA 13. marca, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Barabakos in kosi« (Jože Snoj - dramaturg Zora Tavčar). Drugi del; 11.00 »Oprosti, ne juriš?« ali prebiranje vsakdana. Radijski satirični kabaret; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski tednik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 16.00 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 14. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Primorski emigranti od Soče do Mlade Soče — pričevanja o ljudeh in društvih; 9.40 Misel dneva; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 V svetu mladih; 12.00 Skok v preteklost; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Glasbeni vrtljak; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Koncert v cerkvi sv. Ignacija v Gorici. Sopranistka Zlata Gašperšič, basist Dragiša Ognjanovič, orglar Hubert Bergant; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 15. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Od trte do vina; 12.15 Analiza enogastromske ponudbe naše dežele; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 16.00 Gastronomska kultura skozi tisočletja; 16.30 Analiza enogastromske ponudbe naše dežele; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Feri Lainšček: »Podnajemnik«. Radijska kriminalka; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 16. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Bom naredu stazice« — oddaja iz Kanalske doline; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Zdravnik in pacient; 12.00 Namesto molka — besedo njej!; 12.40 Nekaj besed o medu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Logaški oktet; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Od Milj do Devina; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 16.00 Namesto molka — besedo njej!; 16.30 Moda skozi čas; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Denis Poniž: Srce poezije Simona Gregorčiča; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 17. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Telovadba za vsak dan; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Ameriški portreti in srečanja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 15.30 Problemi sodobne družbe; 15.45 Glasbeni telefon; 16.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 35. mednarodno zborovsko tekmovanje »Guido d'Arezzo«; 18.00 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 18.30 Povejmo glasbo: Naši toni; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 18. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Izkuštv film; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Logaški oktet; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Rišite z nami!; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 15.30 »Krivi preroki«; 16.00 Glasbene diagonale; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 19. marca, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Človek in okolje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Rožice te Čaninaue«; 15.00 Drugi program. Vodi Peter Cvelbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 »Oprosti, ne juriš?« ali prebiranje vsakdana. Radijski satirični kabaret; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Deželno tajništvo SSk za svoje predstavništvo v deželni zbornici

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti odločno zavrača socialistični predlog reforme deželnega volilnega zakona, ki so ga 1. marca predložili v deželnem svetu Furlanije - Julijske krajine načelnik socialistične svetovalske skupine Zanfagnini, deželni tajnik PSI Saro in svetovalci Cinti, Ermano ter Francescutto.

Če bi ta zakon sprejeli, bi bili iz deželnega sveta na podlagi izidov zadnjih deželnih volitev izključeni Slovenska skupnost in Proletarska demokracija. Socialisti namreč predlagajo, da sme izkoriščati glasove iz deželnega kotla ostankov le tista stranka, ki je nastopala v vsaj treh okrožjih in ki je skupno prejela glasove za vsaj en teoretski deželni količnik. Tega bi dobili tako, da vse veljavne glasove delimo s številom svetovalcev. Leta 1983 je bilo veljavnih glasov v deželi skoraj 850.000, svetovalcev pa 62. Teoretski količnik bi torej znašal približno 13.700 glasov.

Slovenska skupnost doslej nikoli ni dossegla tega števila, kljub temu pa ji je do-

sedanji zakon omogočil, da je od vsega začetka pred 25 leti aktivno prisotna v deželnem svetu.

Ker je prisotnost izvoljenega deželnega zastopnika slovenske stranke nedvomno interes vse manjšine, SSk ocenjuje socialistični predlog kot hud napad na temeljno pravico do političnega predstavnštva manjšine.

Podčrtati je še treba, je zapisano v tiskovnem poročilu SSk, da so predlog reforme, ki ne zadeva vseh manjših strank, temveč udarja le po nekaterih, ne govori o kaki možnosti volilne povezave med strankami, kot tudi sploh ne upošteva zahteve, da se zajamčijo specifične potrebe narodnih manjšin.

—o—

DELEGACIJA SSK PRI BIASUTTIJU

■ nadaljevanje s 1. strani

novili zahtevo po specifičnih pobudah deželne uprave v korist gospodarskega in družbenega razvoja na Krasu. Opozorili so nadalje na denarne težave Slovenskega stalnega gledališča in ostalih slovenskih kulturnih združenj ter na neizpolnjene obveznosti glede uvedbe slovenskih televizijskih sporedov.

—o—

V ponedeljek, 14. t.m., se bo v Nabrežini sestal občinski svet. Na dnevnem redu je izvolitev župana in občinskega odbora. V teku so pogovori med strankami, da se reši kriza, ki je nastala, potem ko so socialisti glasovali proti proračunu in s tem povzročili odstop župana Brezgarja in vsega odbora. SSK se zavzema za sestavo programske večine.

POMEMBNO JE TUDI ŽIVLJENJE PREPROSTEGA ČLOVEKA

■ nadaljevanje s 1. strani

razodeva tudi preteklost malega naroda, kamor sodimo Slovenci in pri katerem je še v prejšnjem stoletju prevladoval kmečki sloj. Pred naše zgodovinske se torej postavlja obilica novih raziskovalnih nalog s področja politične, kulturne, umetnostne, literarne in cerkvene zgodovine. Pri vsem tem pa niso važni le visoki dosežki in glasna dejanja, ampak tudi pristna ljudska ustvarjalnost in iznajdljivost.

Razmišljanja o federalizmu

■ nadaljevanje s 1. strani

s pojmom avtonomije in pravic posameznih narodnostnih skupnosti. O tem je tudi nedavno tekla beseda na zborovanju v Courmayeurju v Dolini Aosta, kjer so sodelovale razne manjšinske stranke v Italiji in Evropi, med njimi Slovenska skupnost. Prisotni so tu nasplošno podčrtali vlogo manjšinskih narodnosti kot temeljnega člena pri sedanjih in bodoči evropski gradnji. Slovenski predstavnik pa je še posebej opozoril na dejstvo, da mora biti v procesu evropske izgradnje aktivno prisoten tudi slovanski element, poleg latinsko-germanskega in anglosaškega, ki danes seveda prevladujeta. Slovenski svet se razteza od Volge do Soče in tudi s svojo kulturo že od nekdaj teži k Evropi. In prav slovensko zamejstvo v Italiji ima danes to pravico (in dolžnost), da kot edini predstavnik tega širšega sveta v EGS vse to iznaša in brani! Tudi v perspektivi širše federalistično urejene Evrope!

vanju človekove osebnosti. To je posebej poudaril znani valdostanski politični delavec in protifašist Emile Chanoux. V svojem komentarju k Deklaraciji iz Chivassa iz leta 1943 o pravicah narodnostnih skupnosti razmišlja tudi o človekovi osebnosti kot delu družbe in zahteva zanjo zaščito kot za skupnost.

Takole med drugim piše: »Vsi narodi imajo pravico, da ohranijo svoje značilnosti, svojo etnično in zgodovinsko osebnost, naj pripadajo kakršni koli politični skupnosti. Kot ima človek-oseba pravico do zaščite svoje osebnosti, tako morajo imeti človeške skupnosti možnost obstoja s tem, da ohranijo nedotaknjene značilnosti svoje osebnosti.«

Misli, ki gotovo tudi v našem času in prostoru lahko veliko pomenijo!

a. b.

—o—

Federalistična ideja zajema v sebi tudi splošne zahteve po upoštevanju in spošto-

Vse kaže, da je propadel zadnji mirovni načrt washingtonske vlade za Bližnji vzhod. Nobena prizadeta država ne pristaja na predloge, ki jih je pred dnevi ponovno obrazložil zunanji minister Shultz med svojim obiskom na Bližnjem vzhodu.

Gre samo za izzivanje?

Na Falklandskem otočju bi se morale v ponedeljek, 7. t.m., začeti napovedane britanske vojaške vaje, zaradi katerih se je spet povečala napetost med Londonom in Buenos Airesom, ki ocenjuje manevre kot provokacijo. V Argentini so se razširile vesti, da so Britanci manevre odložili za teden dni; odložili naj bi jih menda pod pritiskom mednarodnih organizacij. Glavni vir za te govorice je argentinski zunanji minister Caputo, ki je v minulih dneh opravil mednarodno diplomatsko misijo prav z namenom, da bi manevre prikazal kot izzivanje Velike Britanije, s katero je Argentina formalno še vedno v vojnem stanju. Poučeni opazovalci pa sumijo, da gre za namerni ali slučajni nesporazum: po britanskem načrtu namreč na prvi dan manevrov niso predvideni premiki čet, to pa bi lahko zmotno dovedlo do ugotovitve, da se manevri sploh niso začeli in da so morda zares začasno odloženi.

Argentina je že pred dnevi napovedala oklic splošnega pripravnega stanja svojih oboroženih sil. Gre za mobilizacijo v psihološkem smislu, ki pa predvideva tudi morebitne reakcije, če bi se manevri kakorkoli izrodili v nevarno približevanje kakemu incidentu. Dne 6. marca je argentinski predsednik Alfonsin imel s tem v zvezi daljši posvet z obrambnim in zunanjim ministrom. Argentina ima tudi v načrtu zahtevo po sklicanju Varnostnega sveta Združenih narodov. Od tega pa si realistično ne obeta dosti, saj je splošno uveljavljena praksa vojaških manevrov daleč od meja matične države, ki te manevre izvaja. V tej luči je le malo kdo pripravljen verjeti, da bi Velika Britanija sicer sporne manevre izpeljala v kako provokativno ali celo agresivno smer.

Pokol v Katinu še nerazčiščena zadeva

Medvojni pokol poljskih častnikov v Katinu je uradno še dalje nerazčiščena zadeva in bo taka ostala še vse dotlej, dokler ne bodo na voljo novi dokumenti. To je pred dnevi v Varšavi povedal poljski so-predsednik posebne poljsko-sovjetske zgodovinske komisije, ki je v preteklih dneh razpravljala o omenjeni dramatični zadevi. Kot je splošno znano, so Nemci leta 1943 v katinskih gozdovih nedaleč od Smolenska odkrili skupna grobišča, v katerih so našli trupla kakih 15 tisoč pobitih poljskih častnikov. Sovjeti so ves povojni čas zatrjevali, da so pokol izvršili nacisti, in tako je tudi vsaj uradno stališče poveljnega poljskega režima.

V svetu pa si je že takoj po zadnji vojni utrla pot močno utemeljena sodba, da so poljske častnike dejansko pobili Sovjeti. To verzijo je sprejela tudi medvojna poljska vlada v begunstvu. Sovjete je najbolj obremenjevalo dejstvo, da več kot dve leti niso znali pojasniti poljski vladi v begunstvu, kaj se je zgodilo z oficirji, ki so prišli v sovjetsko ujetništvo ob koncu kratke vojne leta 1939. Potem pa so, dan po nemški najdbi skupnih grobišč, nenadoma poznali vse podrobnosti.

Ob sklepu zimskih olimpijskih iger v Kanadi

Svoje zadnje tržaško predavanje je Bojan Štih pričel z anekdoto o indijanskem vraču, da bi z zgovornim primerom dokazal, kako je vremenoslovstva veda brez znanstvene podlage. Indijanski vrač je sredi avgustovske vročine srečal najstarejšega člana skupnosti, ki se mu je pritoževal nad bolečinami v sklepih in zamomljal, da bo kmalu mraz. Ko so ga nato spraševali, kakšna bo zima, je vrač odgovarjal: »huda in ostra, zato si pripravite obilno zalogo drv«. Minil je mesec, dva, toda vročina ni prenehala, Indijanci pa so pridno pripravljali drva za zimo. Ko tudi oktobra še ni bilo znakov poslabšanja vremena, se je odpravil v Washington, da bi tamkajšnje vremenoslovce povprašal za mnenje. »Zima bo huda in dolga«, so mu odgovorili. Pa jih je še pobaral: »Iz česa to sklepate?« Odgovor je bil enostaven: »Indijanci so že avgusta pričeli sekati drva za zimo«.

Podobne težave z napovedovanjem vremena so imeli tudi v kanadski zvezni državi Alberta tik pred in med 15. zimskimi olimpijskimi igrami. V prvih dneh februarja je močno snežilo, nakar je pritisnil mraz, temperatura je padla na minus 35 stopinj, vremenoslovci pa so napovedali, da tudi v prihodnjih tednih ne bo pomembnejše spremembe. In vendar je že čez nekaj dni zapihal vroči veter chinook, temperatura pa se je krepko dvignila nad ničlo, sneg in led sta se stalila, še dobro, da so tekmovališča v Nakiski in Canmoru prevlekli z umetnim snegom, saj v nasprotnem primeru sploh ne bi bilo tekm v alpskem smučanju in tekih. Manitou, indijanski bog, se je maščeval, saj so bledokožci, člani organizacijskega odbora iger, vdrli v indijanske rezervate, se polastili zemlje in obronkov hribov, posekali nad 300 tisoč smrek, razkrili pobočje gore Allen in pregnali divjad, še posebej pa zadnjih 200 primerkov gorske ovce »bighorn«, ki je vztrajala le še na tem predelu Skalnatega gorovja. Veter chinook je povzročil velike preglavice tudi organizatorjem smučarskih skokov v samem predmestju Calgaryja, saj so tekme morali večkrat preložiti. Toda ob koncu je zmagala moderna tehnologija, kemikalije so preprečile, da bi se umetni sneg stalil, na ledeno ploskev v drsališčih pa vreme ni moglo vplivati, saj so bile vse

tekme — prvič v zgodovini tudi hitrostno drsanje — v pokritih dvoranah.

Zimske igre v Calgaryju so dokazale, da je tovrstne prireditve — sicer z dodatnimi težavami in dodatnimi stroški — moč izvesti kjerkoli. Če je organizator pripravljen prevažati tekmovalce, spremljevalce, dopisnike in gledalce na tekmovališča, ki so oddaljena tudi nad sto kilometrov, je uspeh zagotovljen. Svetovni praznik belega športa, ki je bil še do nedavnega tesno povezan z alpsko, gorsko porajino, se je preselil v mesta. Prvi poskus so opravili Japonci leta 1972 v Sapporu, štiri leta kasneje so bile igre v tirolskem glavnem mestu Innsbruck, nakar so se igre leta 1980 povrnil v gorsko okolje v Lake Placidu. Potrditev izbire mesta je padla pred štirimi leti v Sarajevu, kjer pa so bila smučarska tekmovališča v neposredni bližini nekaj deset kilometrov, Calgary je le še pritisnil dodatni pečat, obenem pa spremenil dopisnike in stalne popotnike, ki so dnevno prevozili najmanj 300 kilometrov.

In vendar so bile pravkar končane igre uspešne, tako iz organizacijskega vidika, saj je v Calgaryju ostal lep kupček dolarškega zaslužka, kot tudi iz tekmovalnega: potrditev Zurbriggna in Tombe v alpskem smučanju, pomemben uspeh Mateje Svet, zmagovalje Fincev v skokih, ki pa bi brez asa Nykaenena morali prepustiti ekipno zlato kolajno slovenskim skakalcem. Zadovoljivi gospodarski posli za Elan in Alpino, ki s svojimi smučmi in smučarsko opremo osvajata veliki severno-ameriški trg. Slovenska olimpijska hiša, ki so jo prvič odprli v Calgaryju, je torej opravila svojo funkcijo tudi po zaslugi slovenskih Kanadčanov, ki so leta 1965 v kanadskem mestu ob stičišču rek Bow (lok) in Elbow (komo-lec) ustanovili The Slovenian canadian Club of Calgary. Leta 1971 so odkupili zapuščeno šolsko poslopje, ga popravili in leto dni kasneje odprli klub kanadskih Slovencev, kjer se zbirajo še posebej ob večjih praznikih.

Če je bil ob prvem stiku s Calgaryjem marsikateri evropski dopisnik šokiran, saj ni pričakoval, da se bo znašel sredi ameriškega Divjega zahoda, je po nekaj tednih osvojil tako pokrajino kot navade, zapazil marsikatero pozitivno stran kanadskega

dalje na 8. strani ■

Koroški Slovenci v Beogradu

Predsednik jugoslovanske zvezne skupščine Marjan Rožič je v Beogradu sprejel delegacijo koroških Slovencev, ki sta jo vodila predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Grilc in predsednik Zveze slovenskih organizacij Wieser. Razgovorom sta prisostvovala predsednik odbora za zunanjo politiko pri zvezni skupščini Mijat Šuković in predsednik za manjšinska vprašanja pri Socialistični zvezi Slovenije Željko Jeglič.

Glavni predmet razprave je bilo dvojezično šolstvo na Koroškem in izvajanje sed-

mega člana avstrijske državne pogodbe. Korošci so utemeljili svoje negativno mnenje do nameranih sprememb dvojezičnega šolstva, ki imajo za cilj popolno izolacijo slovenskih šoloobveznih otrok. Z jugoslovanske strani je predsednik Rožič ponovil stališče, da je problem dvojezičnega šolstva moč reševati zgolj s pristankom slovenske manjšine v Avstriji, kar je bilo že rečeno lani, ko sta se v Gradcu srečala tedanji jugoslovanski zunanji minister Dizdarević in njegov avstrijski kolega Mock.

Prejeli smo

SLOVENSKI KULTURNI KLUB V TRSTU

V sezoni 1987-1988 je Slovenski kulturni klub stopil v 31. leto svojega delovanja.

SKK je namenjen višješolski mladini, saj ga tudi mi mladi sami vodimo. Vsako soboto se ob 18.30 zbiramo na sedežu Slovenske prosvete v Trstu (ul. Donizetti 3), kjer prirejamo predavanja, družabne večere, plese, izlete, srečanja z drugimi mladinskimi organizacijami, predvajamo filme idr. V sklopu SKK delujejo tudi literarni, likovni ter gledališki krožki.

V zvezi z gledališkim krožkom vas obveščamo, da bo v soboto, 12. marca, ob 20. uri v Kulturnem domu Franceta Prešerna v Boljuncu premiera odrske priredbe znanejšega Ivana Preglja »Geniji v kratkih hlačah«. Osrednje dogajanje je tiskanje šolskega lista »Utripi«, ki se odvija v vselem in norčavem dijaškem vzdušju. V glavnem govori o ljubezenskih zapletih, prepirljivih ter šolskih težavah sodobne mladine. Igro režira prof. Lučka Peterlin-Susič, ki je delo tudi dramatisirala, za glasbeno opremo bo poskrbel Štefan Bembi, za sceno pa grafik Edi Žerjal. Igralski ansambel sestavlja približno dvajset višješolcev, katerim so priskočili na pomoč nekateri odrasli igralci, med njimi tudi bivši klubovci.

Upamo, da bo predstava žela velik uspeh, saj je to Preglovo delo eno najbolj priljubljenih v zadnjih letih.

Slovenski kulturni klub

BENCIN PO ZNIŽANI CENI

Bencin po znižani ceni bo na Tržaškem na razpolago verjetno meseca junija. Po približnih računih bodo imeli tržaški avtomobilisti pravico do okoli 700 litrov cenejšega bencina na leto. Ti prvi podatki so prišli v javnost na tiskovni konferenci, ki jo je 7. t.m. priredil predsednik Tržaške trgovinske zbornice Tombesi. Med drugimi je bil prisoten tudi poslanec Coloni, ki ima močne zasluge za to pridobitev. Bencinske bone bo po vsej verjetnosti razdeljevala Trgovinska zbornica. Podrobnosti o datumu še niso znane, ker zadevni odlok ministrskega sveta še ni bil objavljen v Uradnem listu, vsekakor pa se bo to zgodilo kmalu. Postopek pri upravljanju kontingenta bencina z znižano ceno bo podoben kot na Goriškem, kjer ga poznajo že dalj časa. Ukrep je zdaj raztegnjen še na Tržaško in pa na vse ostale občine vzdolž državne meje od Gorice pa do Trbiža.

DEŽELNI GRAFIKI V MOSKVI

Skupina grafikov iz Furlanije - Julijske krajine razstavlja te dni svoja dela v neki znani umetnostni galeriji v Moskvi. Odprtja se je udeležilo večje število sovjetskih umetnikov, umetnostnih kritikov in ljubiteljev likovne umetnosti. Za razstavo je dalo pobudo Združenje Italija - Sovjetska zveza, ki ga je na odprtju razstave zastopala tajnica Megi Pepeu. Razstavo bodo kasneje prenesli še v Kijev, Rigo in Leningrad. Že letos pa bodo v Trstu odprli razstavo del okrog 50 grafikov iz Moskve.

Srečanje o Srednji Evropi

Pobuda tržaškega krožka Che Guevara za razpravo o vlogi Srednje Evrope pri novih odnosih med Vzhodom in Zahodom je v soboto, 5. t.m., pritegnila v dvorano v ulici Madonnina v Trstu zelo veliko ljudi. Pritegnila je tematika, ki je v Trstu posebej priljubljena, pritegnila pa so tudi imena diskutantov ob okrogli mizi. Uvodne besede je v imenu prirediteljev izrekel Mario Colli, ki je poudaril, kako je treba težiti k temu, da bi srednjeevropski prostor prešel iz marginalnosti glede na politična in vojaška bloka v središčnost naše celine in prizadevanj za popuščanje napetosti in dialog. Okrogla miza naj bi odgovorila na vprašanje, koliko lahko bogata dediščina Mitteleurope prispeva k tem današnjim perspektivam. Odgovori pa so bili različni.

Tržaški profesor germanistike in pisatelj Claudio Magris je orisal težavnost opredelitve samega pojma Srednje Evrope v literaturi in kulturi. Gotovo je njen element nadnarodnostna neoprijemljivost, obenem pa tudi dejstvo nemške prevlade. Gre za metaforo, ki ima svoj pomen, kolikor je ne mešamo z resničnostjo, za pojem, ki lahko s svojimi elementi večnarodne povezanosti, kritičnosti, ironije prispeva k novi podobi celine.

Češki zgodovinar Karel Bartošek, ki se je po zaletu praške pomladi preselil v Pariz, je na podlagi daljše raziskave na seminarju v Parizu opozoril, da je bila Srednja Evropa vedno politični in gospodarski interes dominantnih narodov, predvsem Nemcev v Avstriji, produkt strahu, a tudi občutek izrinjenosti, ki pa prehaja v napad, nekaj, kar nima lastne kulturne identitete in načrta. Neka srednja Evropa je pred 40 leti dokončno zatonila. Zanj značilni nemška in judovska manjšina sta izginili, nastopila je trajnejša ruska hegemonija. Med razlikami, ki so bistvene, pa je to, da je danes osrednji problem srednje-evropskih narodov demokracija, ne več nacionalizem.

Zahodno-nemški socialnodemokratski poslanec, pisatelj in univerzitetni profesor Peter Glotz

je govoril bolj politično, podobno kot zadnji govornik, komunistični poslanec Giorgio Napolitano, ki je odgovoren za mednarodne zadeve pri partijskem vodstvu v Rimu. Za Glotza je Srednja Evropa proces. Srednje-evropsko dediščino je treba uporabiti kot sredstvo za evropsko povezovanje in sožitje. Izredno veliko je skupnih interesov tega področja, od teženja k brezjadrskemu področju preko ekologije do gospodarstva. Nacionalne države so stvar preteklosti. Toliko več bo sožitja, je še dodal, kolikor se bosta velisili umikali s tega področja.

Napolitano pa je poudaril, kako razpravljanje o Srednji Evropi postavlja pod vprašaj upravičenost razdelitve Evrope na Vzhod in Zahod. Delitev je nenaravna in jo je treba premagovati. Ne smemo idealizirati preteklosti, vendar je skupna dediščina zelo pomemben dejavnik, da se danes premaguje delitev Evrope. Pri tem je treba premagati vrsto predsodkov. Ne gre za to, da se v tem trenutku odpravita bloka ali politično gospodarski zvezi na Vzhodu in Zahodu. Do sprememb mora priti na obeh straneh, osrednji del pa naj bo motor tega razvoja.

Slovensko stvarnost je zastopal dekan fakultete za sociologijo, novinarstvo in politične vede v Ljubljani dr. Ernest Petrič, ki je nadomestil obojelega politika Mitjo Ribičiča. Za Slovence, je dejal Petrič, je bistvo vprašanja srednje Evrope povezanost s tistim delom sveta, ki smo mu pripadali in mu še pripadamo. To pa je le stvar duhovne sfere. Ni sfera geografije ali politike. Zato so brez smisla in brez možnosti načrti o kakih srednjeevropskih državnih ali gospodarskih zvezah. Sami Slovenci smo morali poiskati oporo za svoj narodni obstoj zunaj srednjeevropskega prostora, saj meja tako poimenovane evropske civilizacije seka Jugoslavijo. Zato nekatere v Jugoslaviji navezovanje na Zahod moti, vendar smo Slovenci del srednje Evrope, njeni soustvarjalci. Nadaljnje perspektive so v odprtosti civilizacijskim vplivom tega področja. Sedanji odnosi med Vzhodom in Zahodom omogo-

dalje na 8. strani ■

AFERA PAHOR V PARLAMENTU

Mladi poslanec Union Valdôtaine Luciano Caveri, s katerim ima Slovenska skupnost zelo dobre odnose, ki so sad dolgoletnega sodelovanja med strankami manjšin, je v poslanski zbornici v Rimu vložil parlamentarno vprašanje, ki zadeva primer prof. Sama Pahorja. Pomen tega dokumenta je v tem, da se obrača na ministra za pošto in telekomunikacije Mammića in zahteva razčiščenje osnovnega vprašanja, zaradi katerega je prišlo do incidenta na pošti: koliko se upošteva pravica Slovencev, da se poslužujejo materinske tudi v odnosu s poštnimi oblastmi. Takoj po aretaciji prof. Sama Pahorja je bilo namreč vloženi nekaj vprašanj, ki so obsojala postopanje oblasti, zdaj pa gre za to, da se zadeva uredi v prid vse manjšine.

Caveri omenja ustavna in mednarodna določila, na katera se Slovenci sklicujemo, ko utemeljujemo svojo pravico do javne rabe slovenščine. Omenja tudi obstoječo poštno zakonodajo, ki nikjer obvezno ne nalaga rabe italijanščine, pa tudi zloglasno

okrožnico tržaške poštne direkcije, ki prepoveduje celo slovenske naslove na pismih. Kazenska obravnava — piše poslanec — je potem pokazala, kako je raba slovenščine pred sodnikom danes dovoljena, na pošti pa prepovedana...

Že pred leti je sedanji valdostanski senator Dujany zahteval od takratnega ministra pojasnil o omenjeni okrožnici. V odgovoru je bilo zapisano, da po Memorandumu smejo Slovenci uporabljati svoj jezik v poštnem prometu le tam, kjer znaša njihovo število četrtno prebivalstva. To pa je povsem izmišljeno, saj velja klavzula o 25 odstotkih le za dvojezične cestne in druge javne napise. Zato Caveri v tem vprašanju že vnaprej zavrača možnost take interpretacije in zahteva pošteno izpolnitev obveznosti italijanske države.

—o—

Na seji predsedstva Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije je prišla do izraza zahteva po popolnoma novi ustavi republike Jugoslavije.

Nekaj misli ob prazniku žensk

Moški — ženska. Dva pojma, dva pola človeške biti. Vsak od teh dveh polov ima v sebi svoje značilnosti in svoje naravne zakone. Rodili smo se kot moški ali kot ženska in določeno nam je, da gremo skozi čas s to biološko določenostjo. Razlike med spoloma gotovo obstajajo. Prav tako pa drži, da tako na eni kot na drugi strani obstaja naravna težnja po dopolnitvi, ki ustvari celoto.

Gre za fizične, a tudi psihološke razlike, ki so lastne moški oziroma ženski naravi in nesmiselno bi bilo izsiljevati naravno danost. Res pa je tudi, da različne kulture ustvarjajo razlike med spoloma, ki se lahko kažejo na najrazličnejše načine.

V današnjem svetu opazamo razvoj v odnosu med obema spoloma. Družba je doživela tak razvoj v miselnosti, da je ženska danes v veliki meri osvobodjena tistih predsodkov, ki so jo nekoč utesnjevali le na vlogo hišne gospodinje, matere in žene. Prav gotovo je to velik premik v miselnosti. Toda danes sociologi in psihologi že govorijo o negativnih pojavih, ki so v nekaterih primerih nastali zaradi inverzije vloge moškega oziroma ženske v družbi. Po teh študijah naj bi ženska izgubljala nekatere značilnosti, ki smo jih doslej enačili z žensko naravo, in prav tako naj bi se dogajalo tudi z moško naravo. Kaj to pomeni, je gotovo vprašanje zase. Prav gotovo pa tudi drži, da ti ekstremni pojavi kažejo na nevarnost pretiranega stremljenja po zanikanju tega, kar smo po naravi določeni, da smo. Sprenevedanje namreč neizogibno privede moškega ali žensko do stanja nelagodja, prizadetosti in celo ponižanja človeške dostojanstvenosti.

Prav v tem je bistvo vprašanja. Vse, kar gre mimo človeškega dostojanstva, je neizogibno slabo. Sodobna družba, ki rada poudarja visokodoneče besede o človečankah pravicah itd., velikokrat pozabi, da se te pravice kažejo tudi in predvsem v navidezni malenkostih, kot so na primer majhne pozornosti med ljudmi, med možem in ženo ali na delovnem mestu. Pristranska je trditev, da se je šele sodobna ženska lahko osamosvojila, ker dela. S tem dela-

mo krivico našim babicam in prababicam, ki so od vedno nosile tri vogale pri hiši. Družba je utesnjevala ženske navzven, odrekala jim je volilno pravico, odrekala tiste pravice, ki so osnovnega pomena za vsako osebo, pa naj si bo moškega ali ženskega spola. Sedanji čas pa je hvala Bogu premostil to krivično zadržanje. Krivice do žensk so danes drugačne narave. Mogoče bolj prefinjene in skrite pasti zastavlja sodobni človek, da prizadene dostojanstvo bližnjega.

Koliko nasilja očitnega in prikritega lahko vidimo med nami, kako malo spoštujemo žensko naravo, človeško dostojanstvo v ljudeh, ki nas obdajajo. To je izhodišče vsakega odnosa med ljudmi in tudi med moškim in žensko. Zato naj bo skrb vseh nas, da se ob 8. marcu zamislimo predvsem, koliko spoštujemo človeško dostojanstvo v ženskah, ki nas obdajajo.

—o—

20-LETNICA

PORDENONSKE POKRAJINE

Pred 20 leti je bila ustanovljena samostojna pordenonska pokrajina, ki je dotlej spadala pod videmsko. Jubilej četrte in najmlajše pokrajine v Furlaniji-Juljski krajini so že uradno proslavili v ponedeljek, 7. t.m., v prostorih pordenonskega velesejma. Navzoč je bil predsednik deželnega odbora Biasutti. Pordenonski pokrajinski predsednik Valvasori in še nekateri drugi krajevni upravitelji so podali sliko o dosedanjih dosežkih in pa o načrtih, ki jih imajo vodilne upravne sile pokrajine na desnem bregu Tilmenta.

—o—

Te dni poteka 50 let, ko so v noči med 11. in 12. marcem prvi motorizirani oddelki Hitlerjeve vojske vdrli pri mestu Passau na ozemlje tedanje Avstrije in ga v nekaj dneh zasedli. Hitler je 13. marca proglasil priključitev Avstrije k Nemčiji. ZDA, Sovjetska zveza in Velika Britanija so leta 1943 podpisale izjavo, da je treba po vojni Avstrijo obnoviti, češ da je bila prva žrtev Hitlerjevega nacionalsocializma.

Kako dolgo še?

»Dom«, ki je kulturno-verski list in izhaja v Čedadu, je objavil v zadnji številki članek izpod peresa Franca Rupnika. Ta povzema pretresljiv članek, ki ga je napisal župnik iz Barda Renzo Calligaro za tednik »Vita Cattolica«. Članek obravnava tri hude probleme, ki tarejo ljudi Terske in Karnajske doline in hkrati zelo jasno razkriva ozadje skoraj nepremostljivih ovir, piše Dom, za priznanje naravnih pravic slovenske manjšine v tem delu Furlanije.

Avtor članka navaja najprej uradno stališče, da namreč Slovencev v vzhodni Furlaniji kratkomalo ni, da gre za Furlane, Italijane oziroma za vse drugo, samo za Slovence ne. Druga velika težava je državna meja. Ta je drugačna od tiste, nadaljuje Dom, ki ločuje od Avstrije in Francije. Ta meja je prava ideološka bojna črta med dvema blokoma, ki vladata na našem planetu. Tisti onstran te meje so naši sovražniki, so nevarni, so utelešeno zlo. In prav taki so tudi tisti med nami, ki jih ne sovražijo in jih ne zaničujejo. Onstran meje je revščina, je preganjanje, je laž ... Vsi, ki se ne pokoravajo takemu mišljenju, nadaljuje Dom, imajo sitnosti. To je žalostno in trdoživo dejstvo, ki nikakor noče izumreti, kot nobeno nasilje. In zadnja velika težava teh krajev je velika razdrobljenost in oddaljenost vasi in naselij ter težavne cestne povezave. Tudi to sili ljudi, da se selijo v dolino in se tako praznijo vasi, kjer ni več ničesar za življenje sobnega.

Edina ustanova, ki temu slovenskemu ljudstvu daje podporo, čeprav tudi kdaj nedosledno, je Cerkev. Vsaj v nekaterih cerkvah pri nas se še glasijo nekatere slovenske pesmi in molitve, ki so še ostale. In tudi domačega govorjenja se ljudje manj sramujejo, zaključuje Dom, če ga tudi duhovnik uporablja pri molitvah, petju, branju božje besede in pridigi v cerkvi.

S SEJE OBČINSKEGA SVETA V GORICI

V ponedeljek, 29. februarja, se je sestel goriški občinski svet in obravnaval vrsto vprašanj redne uprave. Na začetku se je načelnik svetovalske skupine Slovenske skupnosti Damjan Paulin izrazil solidarnost prof. Samu Pahorju v znani zadevi ob zahtevi po rabi slovenskega jezika in temu sledeči obsodbi tržaškega sodišča.

Na dnevnem redu zasedanja je bilo tudi glasovanje za izbiro predstavnikov občine v okrajni šolski svet. Pri tem je dr. Paulin v imenu skupine SSK izjavil, da se oba predstavnika slovenske stranke vzdržita glasovanja in to iz znanega sklepa skoraj vseh komponent slovenske narodne skupnosti (tudi SSK) za bojkot volitev v šolske okraje. To pa zato, ker še danes Slovenci čakamo na samostojni šolski okraj.

BOJKOT SE NADALJUJE

Sindikata slovenske šole, tajništvo Gorica, je sklenil nadaljevati z bojkotom ocenjevanj, dokler se ne bodo pričela pogajanja za obnovo delovne pogodbe in v pričakovanju, da bodo zvezni sindikati predstavili svojo platformo.

V DSI večer posvečen Andreju Gosarju

V ponedeljek, 7. t.m., je v Peterlinovi dvorani v Trstu predaval prof. Tomaž Simčič o »Gosarjevem krščansko-socialnem nauku«. Predavatelj je poslušalcem približal lik tega izredno sposobnega in razgledanega gospodarstvenika, misleca in politika, predvsem pa je skušal prikazati zgodovinska, družbena in politična ozadja v nekdanji Jugoslaviji, kot tudi v Cerkvi in v svetu, ki so pogojevala nekatere Gosarjeve misli in stališča.

Poslušalci so tako lahko ob prikazu Gosarjeve misli, ki je temeljila na krščanski etiki, spoznali, kako je Gosar bil v središču idejnega ustvarjanja na Slovenskem, vse od časa, ko je bil poverjenik za socialno skrbstvo v slovenski deželni vladi, ali kot poslanec Slovenske ljudske stranke, ko se je zavzemal za avtonomistični osnutek

ustave, in tudi kot minister za socialno politiko, pozneje pa kot profesor na ljubljanski univerzi. Njegovi članki, eseji in knjige so življenjsko posegali v slovensko in jugoslovansko družbo. Bil je človek, ki je znal gledati na probleme z izredno širino in odprtostjo. Zagovarjal je stališče, da ima gospodarska politika svoja načela, ki jih ni mogoče spregledati oziroma reševati na negospodarski način.

Simčič je svoje predavanje utemeljil in razvil na podlagi temeljitega preverjanja pisanih virov, časopisnih člankov in Gosarjevih spisov ter razgovorov z Gosarjevim sinom. Pred očmi je tako zrasla osebnost človeka, ki je bil med najsposobnejšimi slovenskimi duhovi, a je zaradi političnih razlogov bil po vojni obsojen na molk. Andrej Gosar je umrl leta 1970.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Lev Detela

Pisatelj in psihoanalitik Paul Parin in njegova mladostna leta v Sloveniji

Nedavno je Paul Parin, ki živi in deluje kot psihoanalitik v Zürichu, praznoval svoj sedemdeseti rojstni dan. Parin, ki je veliko potoval po zahodni Afriki, je avtor dveh znanih nemških psihoanalitičnih knjig, v katerih razčlenjuje psihološke strukture takojmenovanih afriških ljudstev in kritizira mentaliteto civiliziranega človeka. Deli, ki sta dokaj razgibali javnost, se imenujeta: »Belci preveč razmišljajo« in »Boj se svojega bližnjega kakor samega sebe«.

Paul Parin poleg znanstvenih publikacij objavlja tudi leposlovne prispevke. Leta 1980 je münchenska založba Kindler natisnila njegove literarno oblikovane spomine na otroštvo in mladost, ki jo je avtor s svojimi nemško govorečimi židovskimi starši preživel med Slovenci. Knjiga je naletela na precejšnjo pozornost strokovne kritike in so jo medtem pri frankfurt-ski založbi Fischer natisnili tudi kot žepno knjigo (št. 5218).

Parinovi spomini, ki so izšli pod naslovom »Neizpodbitna znamenja sprememb — Leta v Sloveniji«, so tudi za Slovence zanimiva knjiga. Svoje osebne spomine na kraje in ljudi v Sloveniji je avtor povezal s številnimi zgodbami o Slovencih, Nemcih in nekdanjih starih plemi-

ških družinah v predvojni Sloveniji in v času druge svetovne vojne. Te zgodbe kot zeleni brljani ovijajo osnovno jedro knjige, avtorjevo osebno sporočilo o družini, ki je sodila k najbolj bogatim v nekdanji avstroogrski monarhiji.

Pisatelj stari oče je v drugi polovici 19. stoletja v Trstu ustanovil trgovsko podjetje, ki je v kratkem obvladovalo celotni avstroogrski uvoz kave. Trgovini s kavo je sledilo ustanavljanje zavarovalnic in pivovarn ter skrb za javno osvetljavo s plinskimi cestnimi svetilkami na Dunaju in v skoraj vseh večjih mestih nekdanje avstroogrske monarhije. Nasledniki pisateljevega starega očeta pa velikanske posesti niso pomnožili, temveč z nediscipliniranim vedenjem zmanjšali, še več pa so Parinovi izgubili v prvi svetovni vojni. Kljub temu jim je ostalo še lepo in veliko premoženje. Pisatelj oče je leta 1901, ko se je zaradi slabega zdravja želel umakniti na deželo, kupil posestvo Novikloster v Savinjski dolini. Tu je Paul Parin preživel prvih 25 let življenja, dokler se družina zaradi Hitlerjevega vdora v Jugoslavijo leta 1941 ni preselila v Švico.

V zgodnji mladosti je avtor na družinskem posestvu spoznal predvsem še vse tiste avstrijske

ske nemško govoreče plemiške družine, ki so ostale na svojih slovenskih posestvih in se po letu 1918 še niso umaknile v Avstrijo ali Italijo, oziroma Nemčijo. To so bili več ali manj obubožani aristokrati, skurilni grofje in baroni, ki so živeli v svojih zaključenih nemških krogih in med seboj občevali izključno v nemščini. Čim bolj je naraščal vpliv nemškega nacionalnega socializma po svetu, tem bolj so ti aristokrati odklanjali Hitlerjeve fašistične nazore in se solidarizirali s pisateljevo sicer takojmenovano »plebejsko« židovsko družino, s katero so se prej družili le zaradi njene gospodarske veljave, več pa so začeli razmišljati tudi o položaju slovenskega naroda.

Paul Parin gleda na problem nemštva na Slovenskem diferencirano. V nasprotju s peščico protihitlerjanskih aristokratov kaže in kritizira nacionalni šovinizem drugih Nemcev na Slovenskem, različnih trgovcev in obrtnikov po večjih in manjših slovenskih mestih, ki so zelo hitro postali navdušeni pristaši idej nemškega nacionalnega socializma in nekakšna Hitlerjeva peta kolona med Slovenci. V drugi svetovni vojni se je Parin, ki je po maturi v Gradcu študiral medicino, pridružil kot zdravnik Titovim partizanom. V svojih spominih se na veliko spominja tudi takojmenovanih malih slovenskih ljudi, s katerimi se je vedno znova srečeval. Ti so sestavljali nekakšen spodnji del strogo hierarhično oblikovanega življenja, kateremu je kot patriarh načeloval pisatelj oče. Slovenci v avtorjevih spominih so predvsem kmetje, dninarji, hlapci in dekle, a tudi slovenski duhovniki. Zanimivo je, da avtor kot Žid te opisuje iz posebne perspektive, distancirano. Kaže jih kot nekakšne Martine Čedermace, ki na lepih, a gospodarsko po avtorjevem mnenju, skromnih slovenskih tleh, kljubujejo času in usodi in tudi sredi stisk druge svetovne vojne ob vseh navzkrižjih in prisilah skušajo ohraniti in zaščititi avtohtoni obraz zemlje, na kateri jim je bilo dano živeti. Avtor označuje Slovence v nasprotju s Srbi in Črnogorci kot narod, ki je izpostavljen tudi številnim notranjim prisilam, tako da ima zelo malo možnosti za svobodnejše oblikovanje življenjskih poti. Medtem ko je v Srbu ali Črnogorcu veliko svobodnjaškega anarhizma, ker ga ni pregneta zahodna civilizacija in stroga rimsko-katoliška kontrola, pa Slovenec živi predvsem po pravilu »Ora et labora — Moli in delaj«. Parin sicer ob obisku v povojni Sloveniji vidi znake neizpodbitnih sprememb, vendar se vseeno sprašuje, ali bo mladi komunizem mogel spremeniti poglobljene poteze tradicionalnega slovenskega obraza.

V Parinovih spominih je veliko namigov na številne politične dogodke in druga družbena in zgodovinska dejstva. V Gradcu na primer nemški nacionalisti pobijejo štiri zadnje židovske gimnazijce do smrti in prizanesejo le Parinu. Knjiga kaže, da so pota usode včasih zelo čudna. Njegova prva ljubezen je Vanda Ožegović, hčerka sosednjega posestnika v Savinjski dolini in sestra študenta prava Dida Ožegovića, ki je v času, ko ga avtor spozna, eden vodilnih ustaških načrtovalcev in izvršilcev atentata na jugoslovanskega kralja Aleksandra I. v Marseillu, pozneje pa vodja tajne policije takojmenovane »Neodvisne države Hrvaške«.

V posebnem poglavju se avtor spominja tudi številnih slovenskih žen, ki jih je spoznal na posestvu v Savinjski dolini. Slovensko družbo označuje za svojevrstno obliko matriarhata, v katerem žene podpirajo tri vogle hiše, ki se imenuje slovenski narodni dom, in so v resnici osnovne vzgojiteljice in ohranjevalke slovenskega naroda.

»BILTEN SKUPINE 85«

V Trstu je pravkar prišla iz tiskarne brošura, ki je hkrati dokument in kronika o eni najizvirnejših pobud povojnega Trsta. Beseda teče o publikaciji z naslovom »Bilten Skupine 85«. Gre za dvojno številko v slovenščini, potem ko je v italijanščini že lani izšla prva številka tega biltena, prav zdaj pa tudi druga. Bilten objavlja najprej predstavitev svojevrstnega kulturnega združenja; takole je rečeno v uvodnem odstavku:

»Skupina 85 se je rodila med italijanskimi in slovenskimi prijatelji, ki so se pogostoma sestajali pri delu in so primerjali svoj način bivanja in mišljenja sredi mesta, kakršno je Trst, ki so ga miti, nesporazumi, intoleranca, molk in krivde onesposabljali. Dogačalo se je sredi poletja 1984. Primerjava mnenj je privedla do ugotovitve, da so krivde obojestranske, a da vendar niso v vsakdanji praksi niti v najtemnejših letih preteklosti predstavljale nepretrgan jezik, ki bi onemogočil razumevanje in sodelovanje. Pri tem je nastala ideja, da bi ta izkustva ovrednotili in da bi iz njih rastle do odločitve, narediti kar koli, da ne bo mesto podleglo kulturnemu razvrednotenju in da bo zaživel v znamenju civilnega sožitja in stvarnega sodelovanja; to voljo, da bi skupaj živeli in rastle, bo kajpada treba raztezati na tržaški okoliš in na vso Deželo. Že jeseni 1984 smo zato s sodelovanjem drugih prijateljev začeli delati pri vrsti sestankov, ki so sprva le preizkušali in iskali operativne možnosti mestne intelektualne skupnosti v prid skupnih kulturnih interesov. Ko smo ugotovili dovolj široko pripravljenost italijanskih in slovenskih intelektualcev, ne glede na njihovo ideološko

usmerjenost in na njihovo morebitno politično angažiranost, smo sklenili institucionalizirati svoje namene in ustanoviti kulturno združenje, katerega nameni so jasno izraženi v uvodu k statutu. Tako se je 19. marca 1985 uradno rodila Skupina 85«.

Osrednji del biltena obsega seznam pobud, ki jih je Skupina 85 pripravila od leta 1984 do konca minulega leta. Začelo se je s srečanji, ki so postavila organizacijske in operativne temelje za dejavnost, ki je potem zajela vse sodobne oblike dejavnosti z glavnim ciljem, ki ostaja slej ko prej spoznavanje obeh tukajšnjih kultur ter njunih prepletenosti skozi zgodovino in dramatično polpreteklost do sedanjosti, ki išče novih stvariteljskih dimenzij. To je kronika o predavanjih, kulturno-zgodovinskih izletih, obiskih raznih kulturnih in drugih organizacij, o predstavitev knjig, ogledih razstav, obiskih odrskih prireditev v besedi in glasbi. Zadnji del brošure pa obsega nekoliko skrajšano besedilo predavanja, ki ga je imel na eni od prireditev Skupine 85 zgodovinar Giorgio Negrelli. Naslov predavanja se glasi: »Poskusimo brati zgodovino habsburškega Trsta«. Gre za pronicljivo analizo tržaškega dogajanja v obdobju med začetkom 18. stoletja in izbruhom prve svetovne vojne.

—o—

VEČER V DSI V TRSTU

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 14. marca, govoril prof. Anton Stres na temo »O čem Cerkev ne sme molčati«. Začetek ob 20.30.

Sodobno kmetijstvo

Okolje je podlaga za načrtovanje sadnih nasadov

Sadno drevje je glede okolja, v katerem raste, veliko bolj zahtevno od enoletnih rastlin. Četudi raste sadno drevje v sadovnjaku, vseeno ne smemo zanemariti toplote, vlage, vetra in zemlje na legi rastišča.

Sadno drevje potrebuje veliko svetlobe, saj je od nje odvisna intenzivnost fotosinteze in s tem količina in vrednost pridelka. Tudi barva, okus in trpežnost plodov so odvisni od osvetlitve. Jakost osvetlitve se spreminja z geografsko širino, nadmorsko višino, lego glede na severno ali južno pobočje, in bližino večjih vodnih površin, ki odbijajo svetlobo.

Za rast sadnega drevja je zelo pomembna tudi toplota. Pomembno je, da poznamo povprečno mesečno in najnižje možne temperature v kritičnih mesecih: februarju, marcu, aprilu in maju, ko je sadno drevje najbolj občutljivo za spomladansko pozebo. Prav tako so nevarne zgodnje jesenske ohladi, ko les sadnega drevja še ni dozorel. Brsti sadnega drevja, ko se odpirajo, prenesejo minus 4 stopinje Celzija, v polnem cvetenju minus 2, medtem ko je za mlade plodiče usodna temperatura minus ena stopinja.

V posebno hudi zimi brez snega nizke temperature škodujejo tudi koreninam, ki rastejo tik pod površino, to pa je značilno za šibko rastočo podlago M 9.

Pogoste so tudi pozebe debela, ki nastanejo v obliki razpoke, največkrat na jugozahodni strani debela. Posebno nevarno

je menjavanje višjih dnevnih temperatur, ki vzpodbujajo kroženje sokov, in nizkih nočnih, ko sokovi zmrznejo.

Za lege, kjer obstajajo nevarnosti pozeb, izbiramo za mraz bolj odporne sadne vrste, oziroma sorte, ki začnejo cveteti pozneje.

Skrbimo za močno in zdravo rast in dobro prehranjenost dreves. Vse to vpliva na večjo odpornost proti nizkim temperaturam. Kjer obstaja nevarnost spomladanskih pozeb, jih obarvamo z apnenim beležem, bela barva odbija sončne žarke in s tem ukrepom preprečimo prezgodnje pretakanje sokov v drevesu.

Nasade med cvetenjem dimimo, s čimer lahko dvignemo temperaturo do ene in pol stopinje. Cvetoče drevje zavarujemo pred mrazom tudi z umetnim dežjem, če začnemo oroševati pri nič stopinjah, tako da voda na cvetovih sproti zmrzuje, pri čemer se sprošča energija, ki dviga temperaturo.

Različne sadne vrste imajo različne zahteve glede vode. Jablane in slive potrebujejo veliko vode, figa in mandelj pa manj. Največ vode potrebuje sadno drevje spomladi v času bujne rasti.

V suhem in toplem vremenu porabijo rastline dva do trikrat več vode kot v vlažnem in hladnem. Mlado sadno drevje, ki se še ni dokončno razvilo, potrebuje več vode kakor starejše. Veliki pridelki so povezani z večjo porabo vode. Če je primanjkuje, je predčasno odpadanje plodov iz-

razitejše. Tako vlažno kot suho vreme vpliva na razvoj bolezni in škodljivcev. Vlažno vreme je ugodno za razvoj bolezni in povzroča pokanje plodov predvsem pri češnjah in jablanah. Sušno vreme spodbuja razvoj škodljivcev, med cvetenjem pa ovira opraševanje. Tudi veter vpliva na razvoj sadnega drevja; povzroča predčasno odpadanje plodov predvsem pri debeloplodnih in kratkopeceljnih sortah jablan in hrušk, ter zelo izsušuje zemljo in zrak. Izsušuje razplodne organe med cvetenjem, ovira let čebel ter s tem opraševanje. Povzroča enostranski razvoj krošnje, nagiba ali celo ruši drevesa in drgne veje.

Dobre strani vetra pa so, da meša zrak in s tem zmanjšuje nevarnost spomladanskih pozeb. Suši listje in s tem zmanjšuje nevarnost okužbe, pospešuje opraševanje pri vetrocvetkah.

Proti vetru se zavarujemo tako, da ob sadimo zemljišča s topolom, jelšo ali lipo. Zaščitne pasove uredimo na tisti strani, od koder piha veter, a vsaj 15 m stran od prve vrste sadnega drevja. V zaščitnem pasu drevje sadimo v treh vrstah po dva metra vsak sebi, vrste pa v razdalji pol drugega metra.

Če se želimo ukvarjati z intenzivnim sadjarstvom, moramo dobro poznati sestav zemlje, njene fizikalne in kemične lastnosti.

Za razvoj korenin sadnega drevja je pomembna globina zemlje, in to pri večini najmanj pol metra, oreh, kostanj in mandelj pa dva metra. Raven podtalnice naj ne bo višja od 1,5 do 2,5 in naj po dežju odteče v dveh urah. Dobro je treba preučiti lego in mikroklimo. Za spomladanske pozebe so nevarne ozke zaprte doline in

dalje na 8. strani ■

LEV DETELA

Dunajski valček

11 za izgubljeno preteklost

Roman desetih srečanj in pričakovanj

Tudi sam sem stopal k izhodu. Najina pogleda sta se ujela pri kropilniku z blagoslovljeno vodo.

Gledala je vame kot v prikazen. Zdelo se je, kot da ne more verjeti, da bi bila ta v sivi plašč zamotana oseba jaz, plebejski Lebič iz njenega rojstnega kraja.

Potem pa jo je prešinilo nekakšno presenečeno veselje. Zakrilila je z obema rokama in nenarejeno vzdiknila: »Vi tukaj! To bi od vsega najmanj pričakovala!«

Veselo sem jo pozdravil in ji povedal, da sem le po najbolj čudnem naključju zašel na Ludvikov trg, kjer še nisem bil nikoli v življenju. Še manj pa sem vedel, da bo tu maša za kraljem Ludvikom.

Nasmehnila se mi je in mi rekla, da so naša pota včasih čudna. K vratom je prišel tudi mladi duhovnik.

»To je moj brat Bernhard, dušni pastir v Hernalsu,«* mi ga je predstavila.

Povedala mu je, kako smo se spoznali in da sem bil že njihov gost na dunajskem domu.

S poklonom sem se mu predstavil in mu omenil, da sem doma iz kraja, kjer so nekoč imeli grad. Rekel sem, da nisem vedel, da ima gospa Ana Marija brata.

»Naši starši so imeli štiri otroke,« mi je rekel. »Ano Marijo in sestro Marto, ki živi v Salzburgu, brata Karla in mojo malenkost.«

»Ki se je zatekla k Bogu po pomoč,« je dejala Ana Marija na pol za šalo.

»Saj je bilo potrebno,« je menil pater Bernhard. »Še posebej potem, ko sem že kot otrok videl, kaj je naredila vojna iz ljudi. Tvojega moža, Ana Marija, so ubili hitlerjanci, najin starejši brat Karl* pa se je povezal z esesovci in izpridil!«

»Ne govori o tem, Bernhard,« se je zgrozila Ana Marija.

»Ah, resnica pride slej ko prej na dan. Kaj bi zamolčavala podrobnosti, ki jih moramo sporočiti,« jo je zavrnil.

Molčal sem in strmel v tla, saj mi je bilo tako nerodno, da bi se najrajši vdrl v zemljo.

Pristopil je zelo vesel gospod in nas povabil na prijeten skupni večer v restavracijo hotela Schönbrunn.

Pater Bernhard me je vprašal, če želim tudi jaz z njimi. Nisem hotel odkloniti. Namignil mi je, naj se vsedem v njegov avto.

Tako sem se z Ano Marijo in njenim bratom prav kmalu znašel v lesketajoči se hotelski sobani. Pod ogromno, šestmetrsko sliko cesarja Franca Jožefa so se sedele stare dame s svojimi gospodi. Z monokli so me premerile od nog do glave. Bržkone so takoj ugotovile, da nisem njihov.

Spet je pristopil veseli gospod, očitno aristokrat, in vprašal patra Bernharda, kako gre Marti in Karlu.

Slišal sem, da se Marta, ki je v Salzburgu poročena z gradbenim inženirjem, ukvarja z vzgojo svojih mladoletnih otrok, drugače pa ji gre kar dobro.

»In Karl? Imate kaj zvez z njim?«

Čutil sem, da se Bernhard obetavlja odgovoriti. Tudi Ana Marija je kar zardela. Očitno so o izgubljenem bratu v družini neradi govorili.

Končno je Ana Marija na kratko pojasnila, da bojda živi v Hannovru na Nemškem, a jih ne zanima po vsem tistem, kar je v vojni počel, kako je zdaj z njim.

* 17 dunajski okraj.

* Nemška oblika, slovensko Karel.

Protistalinistična manifestacija v Moskvi

V nekem parku sredi Moskve je bila v ponedeljek, 7. t.m., manifestacija proti stalinizmu, posvečena žrtvam iz najhujšega obdobja Stalinove tiranije. Prireditelj, ki je potekala mirno in v zbrani tišini, sovpada s 35. obletnico Stalinove smrti, ki je potekala pred nekaj dnevi. Kakih 70 ljudi je šlo v tihiem sprevedu po parku; v rokah so imeli rdeče nageljne in sveče, na čelu spreveda pa so nosili grozljive simbole stalinizma — podobe trupel, okostnjakov in množičnih grobišč. Na jasi sredi parka so se razpostavili v krog, v sredino so postavili majhno črno piramido in pred njo položili prižgane sveče. Policija, ki jih je dotlej pustila pri miru kljub temu, da manifestacija ni bila dovoljena, je tedaj nastopila: odstranila je črno piramido in pozvala na-

vzoče, naj se razidejo. Manifestantje so ukaz izpolnili šele potem, ko so posvetili minuto molka žrtvam Stalinovega komunizma.

Tihi spreved so organizirale nekatere manjše neodvisne skupine, ki se sklicujejo na »perestrojko« in na zahtevo po civilnem dostojanstvu. Njihov cilj je bil, pritegniti pozornost svetovne javnosti na sedanje probleme, ki so nadaljevanje in posledica stalinizma. Še prej so organizatorji poslali brzojavko partijskemu tajništvu v Moskvi; v njej so zahtevali, naj preživele žrtve stalinističnega terorja uživajo enake pravice kot veterani iz druge svetovne vojne. Zahtevali so dalje, naj bo 5. marec poslej posvečen spominu žrtev iz obdobja stalinističnega terorja.

DOZDEVNO MARIJINO PRIKAZOVANJE V SPLITU

Mati božja se je začela po zatrjevanju nekega mladeniča prikazovati tudi v Splitu. O tem brez kakih komentarjev poroča jugoslovanska tiskovna agencija Tanjug. Poročilo pravi, da se je nekemu 20-letnemu mladeniču prvega marca prikazala podoba Gospe, odete v bela oblačila in s prelepimi očmi. Prebudila ga je iz spanja in mu dala neka navodila, je povedal mladenič. Dodala je, da se bo prikazovala do 19. marca. Glas se je bliskovito razširil po Splitu in širši okolici in na kraju dozdevnega prikazovanja se vsak dan zbira na stotine vernikov. Predstavniki krajevne katoliške Cerkve so izjavili, da do tega pojava zaenkrat ne zavzemajo stališča.

GORBAČOV ČEZ NEKAJ DNI V JUGOSLAVIJI

Prihodnji teden bo dopotoval v Beograd na uradni obisk sovjetski voditelj Gorbačov. Datuma še niso uradno objavili, vendar v beograjskih krogih zatrjujejo, da bo Gorbačov dopotoval prihodnji ponedeljek, ostal v Jugoslaviji štiri dni in poleg Beograda obiskal še Ljubljano in Dubrovnik. Nadalje napovedujejo, da bo sovjetski partijski voditelj spregovoril v beograjski zvezni skupščini. Obisk Gorbačova med drugim sovpada s 40-letnico spora med Titom in Stalinom.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

OKOLJE JE PODLAGA ZA NAČRTOVANJE SADNIH NASADOV

■ nadaljevanje s 7. strani

kotline, v katere se zaradi izžarevanja toplote v jasnih nočeh seseda težji in hladnejši zrak. Sadno drevje potrebuje zračne, odprte, vendar ne preveč vetrovne lege.

Z. T.

ZIMSKIH OLIMPIJSKIH IGER V KANADI

■ nadaljevanje s 3. strani

načina življenja. Končna ocena bo torej pozitivna, predvsem po zaslugi calgarskih meščanov, ki so se res potrudili, da bi gostom olepšali postanek v prestolnici letošnjih zimskih olimpijskih iger.

Saša Rudolf

SREČANJE O SREDNJI EVROPI

■ nadaljevanje s 4. strani

čajo graditev takih odnosov. Tudi delovna skupnost Alpe-Adria je pomembno sredstvo take perspektive. Posebno vlogo pa imajo tudi Slovenci v Trstu, saj je bistvo srednjeevropske omike sprejemanje različnosti in kulturna pestrost.

—o—

Med Iranom in Irakom se nadaljuje raketska vojna. Na Teheran oziroma Bagdad padajo rakete, ki povzročajo žrtve med civilnim prebivalstvom in veliko gmotno škodo.

Na deželnem kongresu republikanske stranke je prišlo do razkola. Iz stranke je izstopila leva struja, katere predstavniki zavzemajo pomembna mesta v javnih upravah v Gradežu in na Goriškem.

»Čisto tako tudi ni res,« je rekel Bernhard. »Tudi bi ne bilo krščansko. Vendar nam dela oče izredne težave. Rekel je, da je onečastil naš rod. Plemiči ne zaidejo med esesovce. Vojaščina je nekaj častnega, domoljubnega. S politiko in ideologijo nima nikakršnega opravka. Če so jo samozvanci in jara gospoda novega časa spremenili v orodje svojih strankarskih koristi, potem plemiči, ki so sicer stoletja branili domovino, v tej državni službi nimajo več kaj iskati. O Karlu oče sploh ne govori. Po njegovem se je Karl s svojim medvojnim fanatizmom in izzivanjem izključil iz družine.«

»No, saj ima po svojem prav ... Če pomislim, kakšne je pokal še ob koncu vojne aprila 1945, ko je skupaj s svojim poveljnikom Seppom Dietrichom poskušal preprečiti kapitulacijo Dunaja. Prav malo mož je bilo tedaj na razpolago. In ko je vse razpadalo in bežalo, je vaš Karl divjal po Dunajskem gozdu * in pridigal obrambo in protiofenzivo nemške vojske v čast Hitlerjevega aprilskega rojstnega dneva ...«

Bernhard je nejevoljno zamahnil z roko.

»Ah, pustimo te marnje ... Saj je na svetu še tudi kaj prijetnejšega, grof,« je rekel.

Veseli grof se je zdaj obrnil proti meni in me vprašal, od kod sem.

Pojasnil sem mu, da prihajam iz slovenskega kraja, v katerem so Sternbergi imeli svoj grad.

»Poznam, poznam,« je živahno prikimal. »Pa tudi Slovenci mi niso tujci ...«

»Pošteno, delovno, v marsičem vzorno ljudstvo«, je rekel. »Zato tem manj razumem tiste grozovitosti in svinjarije v mojih nekdanjih Kočevskih gozdovih. Naši predniki se premetavajo v grobovih. Kaj pa mislite, da ste! Je bilo treba pobiti toliko ljudi, domobrancev in tistih ...«

In mi je žugal z roko.

Ne vem, ali se je šalil ali je mislil zares. Vsekakor sem vedel, s kom imam opravka.

»Ne razumem, da dolžite mene,« sem mu rekel. »Ob koncu vojne sem komaj doraščal ...«

»Ja, ja,« je momljal. »Stoletja so bili gozdovi nekaj nedotakljivega, skoraj svetega ... Zdaj ste pa čez noč vse oskrunili ... Pa tudi uboge nemške Kočevarje, ki s Hitlerjem sploh niso imeli nobenega resničnega opravka, ste morali izseliti ... Stoletja so živeli na mojem ...«

Rekel sem mu, da je posest, o kateri toliko govori, nekaj minljivega.

»S tem sem se že sprijaznil,« mi je odvrnil. »Nekaj drugega pa so tisti nesrečni povojni umori. In tudi Kočevarji. Bili so ubogi kmetje. In nič drugega. Njihove vasi so propadle ... Zato

POPRAVEK

V devetem nadaljevanju romana DUNAJSKI VALČEK ZA IZGUBLJENO PRETEKLOST z dne 25. februarja je bil na 7. strani v desnem stolpcu pred prvim odstavkom zgoraj pomotoma izpuščen naslov tretjega poglavja, ki se glasi: TRETJE SREČANJE: PRI MAŠI ZA KRALJA LUDVIKA XVI.

pa se zdaj daleč v Slovenijo klatijo medvedi in volkovi, ki smo jih nekoč zaustavili na njenih mejah ...«

Zdaj ga je prekinil pater Bernhard.

»Močno pretiravate!« je rekel.

»Gospod Lebič ne more nič za to, kar se je zgodilo,« je še pristavil.

»Že dobro,« nam je odvrnil veseli grof. »Kljub temu sem moral povedati. Naj vsakdo ve, da ni bilo prav! Ko bi bil jaz tam gospodar, bi morije preprečil!«

»Ne verjamem, gospod,« sem ga zavrnil. »V znanih kmečkih uporih vaši predniki z našimi ljudmi tudi niso postopali v rokavicah ...«

(Dalje)

* 60 km dolgo področje zahodno od Dunaja v Nižji Avstriji.